

Aantal mijten in 70 dagen

volk	2003		2004			totaal	gem. per dag	2004
	15/12-5/1	6/1-25/1	26/1-10/2	11/2-1/3	2/3-15/3			broed op 31/3
A	2	3	1	0	3	9	0,13	5 ramen broed
B	5	3	1	1	2	12	0,17	7 ramen broed
C	0	0	4	3	2	9	0,13	4 ramen broed
D	1	1	2	0	6	10	0,14	5 ramen broed
E	0	2	0	3	0	5	0,07	5 ramen broed
Totaal	8	9	8	7	13	45		

meer gebruikt maar twee Apistanstrips ingehangen. Vervolgens de volken afgevoerd en geen problemen meer ondervonden met de opname van het wintervoer. Het gehele gebeuren wekte geen vertrouwen in een goede overwintering. Ik besloot de volken goed te observeren door de varroamijten op de onderlegger regelmatig te tellen. U ziet het resultaat in onderstaand schema.

Vanaf 15 december 2003 tot en met 15 maart 2004 heb ik de varroamijten geteld met het volgende resultaat. Op 31 maart 2004 de voorjaarsinspectie uitgevoerd. De conclusie is dat de volken prima uit de winter zijn gekomen. De voedseltoestand was perfect zodat de conclusie is dat de Thymovarplaatjes voor varroa-bestrijding goed te noemen zijn. Alleen is het opletten bij het inwinteren of de bijen het wintervoer goed opnemen en opslaan en moet men daarbij gepaste maatregelen nemen.

A.A. Simons, Doetinchem

Mag ik even?

In het maartnummer 2004 van BIJEN stond een oproep van de redactie. Een vraag om waarnemingen op te sturen als men iets wonderlijks had meegemaakt bij de bijen. Daar wil ik graag op reageren. Mijn waarnemingen gelden echter niet zozeer de bijen, alswel hun meesters.

Als vrouw van een imker heb ik nu ruim 20 jaar het bijengebeuren van dichtbij meegemaakt en me erin verdiept. Zelf imker ik niet, maar 'meeleven' en 'geven van morele steun' zoals dat heet doe ik wel. Verder houd ik me wat imkeren betreft vooral bezig met het binnenhalen van de oogst! Ik geniet ervan, als ik dat goudgele goedje weer in de potjes zie lopen. Ieder jaar is het weer even mooi, dan word ik lyrisch. Ik voel dan grote bewondering voor al die beestjes die dit toch maar tot stand kunnen brengen. Nijvere en intelligente volkjes. Echter niet zo intelligent dat ze zelf een bijenvereniging kunnen oprichten. Dat doen volgens mij toch hun meesters, de imkers zelf! Hoe komt het dan dat er regelmatig te lezen is over

een bijenvereniging? Op folders, in bezoekerscentra, in advertenties, het staat gewoon raar.

Dat bijen zich verenigen, bestaat wel. Althans ik weet dat ze door een krant heen vreten om bij elkaar te kunnen komen, om dan als één groot volk verder te gaan. Om daarbij te blijven: is het voor imkers ook niet mogelijk om door een rijstebrijberg heen te eten (lijkt me wat lekkerder dan een krant), om daarna als één club te functioneren? Hoeveel imkers heeft Nederland nou feitelijk? Toch niet zóveel?

Tenslotte: ik hoor en lees nogal eens over 'natuurzuivere' honing. Als u weet waar ik die kopen kan, dan zou ik dat graag horen. Dat honing een natuurproduct is, oké, maar natuurzuiver? Vast niet! Als meisje kreeg ik van mijn vader soms een stuk honingraat, lekker om te kauwen vond ik dat, met die was erin. Misschien kwam dat nog in de buurt van 'natuurzuiver', maar dat is lang geleden. Hoeveel jaar wordt er al niet met allerlei middelen gespoten en hoe lang is er al geen luchtverontreiniging? Dat weerhoudt mij er trouwens niet van om elke dag te beginnen met een sneetje brood met honing!

Mar ten Klooster, Goes

Van braakliggende grond naar bijenweide

Na 10 jaar op zee gevestigd te hebben heb ik me in 2002 definitief geïnstalleerd op de 'vaste wal', in Hengelo, aan de rand van de bebouwde kom. Toen ik het afgelopen jaar met mijn hond langs een aantal volkstuinen langs het spoor naar Enschede liep te wandelen, begon het bij mij te kriebelen. Er waren namelijk maar vier van de elf tuinen in gebruik. De andere tuinen lagen braak, al jaren. Want, zo vertelde mij een al wat oudere man, er is geen animo meer onder de jeugd, ze kopen de patat liever aan de kraam dan dat ze die zelf verbouwen. En dat dit geen vooroordeel is bewees een later gemaakte rekensom: de gemiddelde leeftijd van deze vier tuinders was 69 jaar. Het is goed om even stil te blijven staan bij dit soort niet-gebruikte

tuinen, braakliggende gronden aan de rand van de steden. Het gaat hier niet om boeren die stoppen of om gemeenten die agrarische grond opkopen, nee, er zijn veel meer braakliggende gronden te ontdekken zoals uit bovenstaande situatie blijkt.

Het is volgens mij iets om als vereniging of als imker eens over na te denken of om eens rond te gaan rijden: braakliggende industrieterreinen, niet gebruikte spoorwegtrajecten, percelen rond huisjes van de gasunie of elektriciteitskasten enz. Bij mij in de buurt zijn ze allemaal te vinden. Maar goed, dat even terzijde.

Bijenweide met kweekgras

Zoals gezegd, het begon vorig jaar april te kriebelen, want tot 1990 woonde ik op het platteland met vier tot zes honingvolken en een grote tuin. En aangezien ik nu op een flat woon, lag hier duidelijk een mogelijkheid om weer met bijen te beginnen en drachtplanten te gaan kweken, want dat zijn twee grote hobby's van mij. In overleg met een gepensioneerde NS-werknemer die daar een tuin had, begon ik in één van de braakliggende tuinen van 350 m² te spitten.

Ondertussen was ik ook weer lid geworden van de bijenvereniging en had ik geïnformeerd hoe het momenteel met de bijen en de varroamijten ging, en hoe aan een volk te komen. Mij werd een volk toegezegd wat binnenkort beschikbaar zou komen.

In de tuin werd ik geconfronteerd met dikke zoden kweekgras (een hardnekkig en alles overwoekerend gras) en brandnetels. Hoe dat aan te pakken? In de Drachtplantengids van L. Hensels las ik over borage, bladrammenas en phacelia; behalve goede drachtplanten zijn het ook groenbemesters en onkruidonderdrukkers. Vooral dat laatste was voor mij nu natuurlijk van groot belang. Ik kreeg ook het advies van een medetuinder om eens aardappelen te proberen als onkruidonderdrukker. Dat vond ik best wel grappig want aardappels of groenten had ik in deze bijenweide absoluut niet op mijn verlanglijstje staan. Nog een ander advies, om te spuiten met het bestrijdingsmiddel Round-up, heb ik onmiddellijk naast mij neergelegd: zoiets doet een natuurliefhebber en een imker niet. Dus bestelde ik zaad van voornoemde planten bij het Bijenhuis en aardappels bij de ABTB. Ondertussen was het de hoogste tijd om een veger te maken, want er bleken een aantal moerdoppen in de maak te zijn. Verder zag het volk er heel goed uit: twintig goed bezette ramen. Gelukkig had ik al die jaren het boekje 'Bijenhouden met succes' van van Gool en bovengenoemde Drachtplantengids met me meegesleept, want na 13 jaar niet-imkeren ben je toch heel wat vergeten, vooral de fijne kneepjes. Maar het

ging met de bijen de rest van het jaar boven verwachting goed.

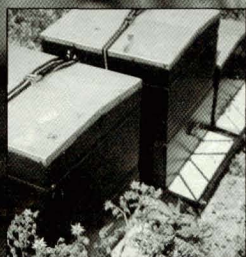
Bladramenas

Nu terug naar de drachtplanten. De bladramenas ontwikkelde zich voorspoedig, en omdat ik zaad over had heb ik de gehele zomer door steeds perceeltjes kunnen inzaaien, wanneer ik daar klaar was met spitten. Helaas was het kweekgras daarvan niet echt onder de indruk en groeide het bijna even hard mee.

Wat hadden we vorig jaar toch een droge en hete zomer, in Twente zelfs temperaturen boven de 37°C. En bloeien die bladramenas, in één woord geweldig, op vruchtbare grond soms zelfs zo'n 1.30 meter hoog! Maar er kwam nooit een bij op, niet één! Ook niet wanneer er 30 m² of meer aan het bloeien was. Pas in oktober heb ik er enkele bijen op zien vliegen. Kwam het door de droogte en de hitte? Ik snapte er niets van want ook op vochtige dagen bij 20°C was er geen bij te zien. Ik heb ook nog getwijfeld of het Bijenhuis mij wel bladramenaszaad heeft gestuurd, maar alles klopte behalve de hoogte van de plant en het bijenbezoek: het blad, de bloem en de kleuren. Hoe dan ook, bladramenas heeft voor mij als drachtplant afgedaan. Tenminste..., wat de bijen betreft, want de koolwitjes waren er heel blij mee. De hele zomer door had ik zo'n 20 tot 30 koolwitjes en andere vlinders boven de tuin hangen. Het was een prachtig gezicht als ik even zat uit te puffen van het spitten, een complete vlindertuin. En ze snoepten niet alleen van de nectar, nee, ze legden volop eitjes op het blad. Mijn burens aan beide zijden hadden nogal wat boerenkoolplanten. Zij keken regelmatig zorgelijk naar al dat gefladder bij mij in de tuin. Toen het echter de tijd was om dagelijks de boerenkool te controleren op rupsen, konden ze er nooit ook maar ééntje vinden. Dat vonden zij heel vreemd gezien de hoeveelheid vlinders in de tuinen. Hadden ze beter gekeken dan hadden zij een door de rupsen bijna geheel kaalgevreten bladramenasveld bij mij in de tuin gezien. Dus dankzij de bladramenas gingen al hun boerenkoolplanten ongeschonden de winter in: bladramenas als biologisch bestrijdingsmiddel tegen rupsen. Het kan vreemd gaan in de natuur. Maar goed, deze zomer zaai ik toch maar weer dit plantje in de tuin: al die vlinders is een groots gezicht.

Terugblik op phacelia en borage

Bij kwekers en in tuincentra staat de phacelia bekend als een groenbemester. Als onderdrukker van onkruid is deze plant redelijk geschikt voor het normale onkruid, maar het kweekgras was hem toch al snel de

Bijen op de boragevelden op Texel. Foto: M. Boerjan

baas. Maar over goede drachtplanten gesproken: tjonge, wat werden ze druk door bijen bezocht. Ik heb de hele zomer door op verschillende percelen gezaaid. In juli kon ik namelijk de twee tuinen (400 m²) van een buurman erbij krijgen, die vanwege zijn leeftijd stopte. Dus ook die tuinen heb ik vol gezet met drachtplanten en vooral met phacelia. Begin september heb ik er zelfs een kolibrielinder gezien, voor de eerste keer van mijn leven. En dat de zaaitijd van phacelia tot juli beperkt zou zijn, bleek ook anders uit te pakken: wat ik nog eind augustus zaaide, bloeide volop in oktober totdat de nachtvorst er jammerlijk een eind aan maakte.

Dan de borage, ook wel komkommerkruid of bernagie genoemd. Dat is ook een prachtige bijenplant, die onder alle omstandigheden druk bezocht werd. En deze is ook een prima onkruidonderdrukker: zelfs het kweekgras had het er moeilijk mee! Ik heb zo'n 1000 zaadjes geraapt en deze plant krijgt dan ook dit jaar weer een royale plaats in mijn tuin, vooral op de plek waar een paar sprietjes kweekgras toch weer de kop op steken.

Tot slot de aardappels

En tja, dan die aardappels hè. Jullie hebben groot gelijk: dit heeft niets meer met bijenhouden van doen. Maar indirect wel, daarom toch deze goede raad: als je ooit in mijn situatie terecht komt met een 'bijenweide' vol kweekgras, zevenblad of brandnetels, spit dit stuk grond dan twee steken diep om (eerst de zoden op de kop onder in de geul en dan een tweede steek schoon zand er bovenop), poot de aardappelen op 30-35 cm afstand van elkaar i.p.v. de gebruikelijke 50 cm en wacht dan rustig twee maanden af: grote aardappelen, tien maal het pootgewicht aan opbrengst en geen spoor meer van kweekgras, dat is helemaal 'opgevreten'.

Inmiddels heb ik nog twee tuinen in gebruik genomen.

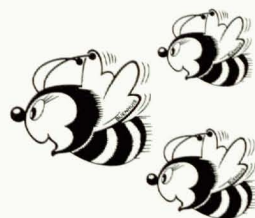
Niet omgespit hoor, want dat red ik niet in m'n eentje. Nee, gewoon een grote doos vol reuze bereklauwzaadjes erin uitgestrooid zodat volgend jaar het onkruid hier behoorlijk onderdrukt gaat worden. Bijen, zweefvliegen, hommels: iedereen vliegt graag op deze reusachtige bloemen. Want zo'n bereklauw kan er ook wat van, vooral als je de hele tuin er vol mee hebt staan.

Jelle Hulzinga, Hengelo, Twente

215

advertentie

IMKERSHOP 'HET BIJENHUIS'

Een imker met verstand
wordt bij Het Bijenhuis vaste klant

Voor snelle bestelservice

tel 0317 422 733

fax 0317 424 180

e-mail bijenhuis@vbbn.nl

Grintweg 273

6704 AP Wageningen

online winkelen bij www.vbbn.nl